

توافق ایران-سعودی در پکن چه معنایی دارد یا ندارد

به قلم [هنری ژم](#) ([fa/experts/hnry-rum/](#))، [گرات راملی](#) ([fa/experts/grant-ramly/](#))

۲۳ مارس ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

/ [\(English \(/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt](#)
[العربية \(/policy-analysis/ma-yinyh-atfaq-alkhlyj-bwsati-bkyn-wma-la-yinyh/](#))

درباره نویسنده

[هنری ژم](#) ([fa/experts/hnry-rum/](#))

هنری ژم هموند ارشد استیو واشنگتن است وی قبلاً نایب رئیس بخش تحقیقات و مدیر گلوبال ماکرو ایران و اسرائیل در گروه اوراسیا بوده است

[گرات راملی](#) ([fa/experts/grant-ramly/](#))

گرات راملی هموند ارشد استیو واشنگتن و مشاور سابق سیاست‌گذاری خاورمیانه در دفتر وزیر دفاع است

تحلیل کوتاه

چین میانجی توافق شد ولی این به معنای نظامی جدید به رهبری چین در خاورمیانه نیست در واقع چه بسا تنش‌های منطقه‌ای را تشدید کند

توافقنامه هفته گذشته برای برقراری دوباره روابط دیپلماتیک بین تهران و ریاض «قرارداد صلح» نبود ولی دو رقیب تصمیم گرفتند از تنش‌ها بکاهند و سفارتخانه‌ها را بعد از هفت سال تعطیلی بازگشایی کنند نقش چین در تسهیل این توافق واشنگتن را در حیرت فرو برد. طوری که برخی (<https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/03/11/why-china-brokered-iran-saudi-arabia-deal-new-era-geopolitics/>) اعلام (https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/03/11/why-china-brokered-iran-saudi-arabia-deal-new-era-geopolitics) کردند (<https://www.nytimes.com/2023/03/11/us/politics/saudi-arabia-iran-china-biden.html>) برتر است (<https://www.nytimes.com/2023/03/11/us/politics/saudi-arabia-iran-china-biden.html>). «عصر جدیدی از ژئوپولیتیک» آغاز شده و مدعی شدند این موافقت‌نامه از «هر آنچه آمریکا در منطقه از زمان به قدرت رسیدن بایدن کسب کرده»

اما دلایل فراوانی برای تردید در این استنباط وجود دارد که این توافق نشانه برتری دیپلماتیک چین یا چرخشی در نظم منطقه‌ای است یکی از این دلایل آن است که پکن سال‌هاست در دیپلماسی خاورمیانه فعالانه شرکت داشته جدیدترین مورد از طریق (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/assessing-xi-jinpings-middle-east-trip>) پرزیدنت شی جین‌پینگ در دسامبر برای ریاست نشست‌های منطقه‌ای عربستان سعودی ولی چیز اندکی برای نمایش تلاش‌هایش دارد (برای بررسی فعالیت‌های دیپلماتیک گذشته چین در منطقه با تفصیل بیشتر رجوع کنید به این مقاله مکمل که همزمان با مقاله حاضر نشر شده است: «سابقه <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-track-record-middle-east-diplomacy>) چین (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-track-record-middle-east-diplomacy>) در (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-track-record-middle-east-diplomacy>) دیپلماسی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-track-record-middle-east-diplomacy>) خاورمیانه».

علاوه بر این معلوم نیست نقش پکن چقدر برای مذاکرات ایران-سعودی تعیین‌کننده بوده است دو طرف سال‌ها بود که به امید کاهش تنش‌ها

(<https://www.thenationalnews.com/mena/2023/03/10/years-of-secretive-talks-behind-saudi-iran-rapprochement/>) گفتگوهای

(<https://www.thenationalnews.com/mena/2023/03/10/years-of-secretive-talks-behind-saudi-iran-rapprochement/>) پشت (<https://www.thenationalnews.com/mena/2023/03/10/years-of-secretive-talks-behind-saudi-iran-rapprochement/>) پرده (<https://www.thenationalnews.com/mena/2023/03/10/years-of-secretive-talks-behind-saudi-iran-rapprochement/>) داشتند و در دوره‌های قبلی عراق و عمان میزبان این گفتگوها بوده‌اند گفتگوهای پادشاه با تغییر دولت در عراق و گسترش اعتراضات در ایران در سال گذشته میلادی به حاشیه رانده شد

گزارش‌های مربوط به توافق جدید (<https://www.wsj.com/articles/china-plans-summit-of-persian-gulf-arab-and-iranian-leaders-as-new-middle-east-role-takes-shape-357cfd7e>) نشان (<https://www.wsj.com/articles/china-plans-summit-of-persian-gulf-arab-and-iranian-leaders-as-new-middle-east-role-takes-shape-357cfd7e>) می (<https://www.wsj.com/articles/china-plans-summit-of-persian-gulf-arab-and-iranian-leaders-as-new-middle-east-role-takes-shape-357cfd7e>) دهد (<https://www.wsj.com/articles/china-plans-summit-of-persian-gulf-arab-and-iranian-leaders-as-new-middle-east-role-takes-shape-357cfd7e>) هر دو طرف بی‌درنگ توانسته‌اند به اجماعی بر سر مسائل مهم دست پیدا کنند دست‌کم روی کاغذ ریاض ظاهراً قبول کرده پوشش خبری تلویزیون «ایران اینترنشنال» را ملایم‌تر کند رسانه‌ای که در لندن مستقر است و سعودی‌ها آن را تامین مالی می‌کنند و تهران آن را محرک اصلی ضرریم در سراسر جنبش اعتراضی اخیر توصیف کرده است در مقابل ایران ظاهراً پذیرفته است که متحدان حوثی خود را در یمن تشویق کند آتش‌بس جاری را که یک سال دوام داشته حفظ کنند از زمان آغاز جنگ یمن در سال ۲۰۱۵ عربستان سعودی (<https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/saudi-arabias-war-in-yemen/>) میلیون (<https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/saudi-arabias-war-in-yemen/>) دلار (<https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/saudi-arabias-war-in-yemen/>) برای دفاع از خاک خود در برابر حملات موشکی و پهنای حوثی‌ها -که اغلب اماکن بزرگ غیرنظامی را هدف گرفته- صرف کرده است به طور خلاصه ریاض و تهران از قبل گزینه‌های قوی برای دست‌کم چند گام دیپلماتیک اولیه برای تقویت ثبات داخلی خود داشتند در نتیجه این توافق را نمی‌توان شاهکار پکن دانست

ک معمای حل نشده دیگر این است که آیا این توافق به طور کامل اجرا خواهد شد و آیا پکن قصد دارد هر یک از طرفین را پاسخگو نگه دارد یا خیر طبق (http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm)

(http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm) بیانیه (http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm)

(http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm) سیه (http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm)

(http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm) جنبه (http://se.china-embassy.gov.cn/eng/zgxw_0/202303/t20230311_11039241.htm) منتشرشده در ۱۰ مارس ایران و

عربستان با «از سر گیری روابط دیپلماتیک» و بازگشایی سفارتخانه‌های‌شان طی دو ماه آینده موافقت کرده‌اند! آن‌ها همچنین بر «احترام به حاکمیت کشورها و ... عدم مداخله در امور داخلی» و همین‌طور نیت‌شان برای اجرای (<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)
(<http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?>)

شامل همکاری‌های اقتصادی فرهنگی و علمی تاکید کرده‌اند (دو موافقت‌نامه آخر به طور کامل‌تر در مقاله‌ای قریب‌الانتشار بحث خواهد شد).

اما موافقت‌نامه همکاری‌های امنیتی ۲۰۱۱ مبهم است یعنی هرچند در بیانی کلی تبادل اطلاعات و آموزش مشترک برای مقابله با جرایم سازمان‌یافته تروریسم و قاچاق مواد مخدر را تشویق می‌کند ولی مسیر مشخصی برای آغاز این‌گونه همکاری‌ها ارائه نمی‌کند! از این گذشته بیانیه سه‌جانبه به دقت تصریح می‌کند که نقش چین «میزبانی و حمایت از گفتگوها» بوده و ممکن است میزبان نشست منطقه‌ای دیگری در اواخر اسفاد باشد ولی هیچ نشانه‌ای نمی‌دهد از اینکه چین قصد دارد ضامن این موافقت‌نامه باشد یا آن را در مسیر خود نگه دارد!

در واقع با توجه به عدم اعتماد بین ریاض و تهران ریسک به هم خوردن توافق بالاست! از سر گیری اعتراضات در ایران می‌تواند منجر به ایجاد موج دیگری از خشم رژیم نسبت به عربستان سعودی شود چه ریاض و متحدهاش در برانگیختن ناآرامی نقش داشته باشند یا نه! همچنین گرچه حوثی‌ها متحد نزدیک تهران هستند و به تسلیحات پول نقد و آموزش‌های ایران وابسته اند باز هم ممکن است بنا به دلایل خود حملات بیشتری به عربستان انجام دهند و در نتیجه (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>) آتش

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/yemen-peace-accord-appears-increasingly-possible>)

حمایت داخلی ریاض از سازش را تضعیف کنند!

این توافق حتی ممکن است تنش‌های ژئوپولیتیک وسیع‌تری را که یکن احتمالا قصد دارد از آن‌ها بکاهد تشدید کند! نکته اساسی این است که ایران ممکن است این موافقت‌نامه را حمایتی ضمنی از سیاست هسته‌ای جاری خود قلمداد کند که با (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>) سازش

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-nuclear-endgame-warrants-change-us-strategy>)

هنری ژم هموند ارشد انستیتو واشنگتن است! گرانٹ راملی هموند گولدرگر در انستیتو و نویسنده تحقیق سال ۲۰۲۲ انستیتو با عنوان حضور (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)
(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

چین ((<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) در (analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states (east-redlines-and-guidelines-united-states) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) خاورمیانه :)) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) خطوط (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) قرمز (analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states (east-redlines-and-guidelines-united-states) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) راهنمودها (analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states (middle-east-redlines-and-guidelines-united-states) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) برای (states (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) آمریکا ((<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) « است» (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>)

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Khamenei Attempts to Restore Optimism and Normalcy in Nowruz Speeches

مارس ۲۰۲۳ ۲۳ ۲۳

◆
Omer Carmi

(/policy-analysis/khamenei-attempts-restore-optimism-and-normality-nowruz-speeches)

BRIEF ANALYSIS

Mapping the Islamic State's Activity: Implications for U.S. Counterterrorism Policy

مارس، ۲۳ ۲۳۲۰

◆
Aaron Y. Zelin ,
Gina Ligon ,
Thomas Hegghammer

(/policy-analysis/mapping-islamic-states-activity-implications-us-counterterrorism-policy)

ARTICLES & TESTIMONY

Middle East Matters, Episode Two: The Mideast Impact of the Ukraine War, One Year On

مارس، ۲۳.۲۳

Hanin Ghaddar ,
Grant Rumley ,
Anna Borshchevskaya

(/policy-analysis/middle-east-matters-episode-two-mideast-impact-ukraine-war-one-year)

TOPICS

رقابت قدرت‌های بزرگ (fa/policy-analysis/rqabt-qdrthay-bzrg/) خلیج و سیاست حوزه انرژی (fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/)

REGIONS & COUNTRIES

کشورهای حاشیه‌خلیج فارس (fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) ایران (fa/policy-analysis/ayran/)

